

## Istoric municipiu

### *Repere Istorice:*

Atestata documentar la 1265 sub numele Hungnod, conform registrului de dijme papale, Hunedoara va cunoaște o dezvoltare impetuoasă și va juca un rol important în istoria României. Vechimea acestei așezări ce a luat naștere la poalele dealului Sanpetru la confluența râurilor Cerna și Zlăști, este mult mai avansată în negurile timpului decât atestarea documentară. Arheologii au descoperit atât în vatra orașului cât și în satele din împrejurimi de unde își trage seva, urme de locuire, datând din epoca pietrei. De asemenea pe Dealul Sanpetrului dăinuiesc într-o deplină succesiune urme materiale din epoca bronzului și a fierului. Au fost găsite pe terasele din jurul cetății un depozit, mai mult de o tonă de lăptucă mare de fier și un atelier metalurgic comportând opt cuptoare din vremea dacilor. În actualul areal de locuire al hunedorenilor s-au descoperit tezaururi monetare din vremea dacilor cunoscute sub denumirea "de tip Hunedoara", precum și monede romane de tip republican sau imperial cuprinzând o perioadă de timp îndelungată (183 î.Hr.-sec III. d.Hr.) ceea ce dovedește puternice contacte economice și nu numai, între două civilizații, una a "cetății eterne Roma" și alta plămădită de nemuritorii antichității dacico-getice.

În urma cuceririi Daciei de către Imperiul Roman, zona Hunedoarei a atras atenția lumii romane prin bogățiile sale, în special fierul. Acest fapt este ilustrat de urmele descoperite la Teliuc, o "villa rustica", pe dealul Sânpetru era un castru roman în care se instalează un post de pază a Legiunii a XIII-a Gemina. Urme s-au mai descoperit lângă Castel și lângă gara. De asemenea vestigiile din această epocă există și în satele Cincis, Pestisul Mare unde era un vicus (sat roman), Manerau, Nandru, Ghelari etc.

În 1409, la 18 octombrie, regele Ungariei Sigismund de Luxemburg daruiește și înobilează pentru faptele militare deosebite pe cneazul Voicu din Cincis, fiul lui Serb. În același document pomeneste și pe alți membri ai familiei ca stăpânitori ai cetății și domeniului regal Hunedoara. Este vorba de Mogos și Radu, frații...și Iancu, fiul lui Voicu. Din acest moment, cetatea Hunedoara cunoaște o nouă etapă de dezvoltare. Iancu a amenajat cetatea pentru locuit, a construit sala cavalerilor și sala dietei în stil neogotic înfrumusețat de logiile exterioare ale acestei săli. De asemenea s-a construit aripa și turnul "ne boia"(nu te teme) un eventual loc de refugiu în caz de primejdie.

După moartea lui Iancu de Hunedoara la 11 august 1456 la Zemun, lângă Belgrad, în Ungaria au loc lupte interne pentru tron în care sunt implicați și succesorii eroului din Hunedoara, lupte care dau câștig de cauză fiului lui Iancu, Matei Corvin, care devine rege al Ungariei medievale. În acest răstimp, soția lui Iancu, Elisabeta și fiul lor Matei vor continua lucrările de modernizare; în aripa Matei, se pictăză fresca murală ce sugerează originea românească a lui Iancu. Secolul XVII marchează noi lucrări

la castel legate in mare parte de numele principelui Gabriel Bethlem. Se construiește aripa Bethlem (1622) așa cum o demonstrează și o inscripție descoperită pe ancadramentul unei ferestre.

În timpul Corvinilor, Hunedoara devine targ (= opidum) al fierului, metal pe care padurenii îl valorifică pentru alte produse, având valoarea de monedă. Avantajul economic din această epocă al domeniului și orașului Hunedoara se va menține și în secolele următoare. Orașul va ajunge în secolul XVII la o stare prosperă, locuitorii săi fiind scutiți de dări față de stat. Au beneficiat de privilegii încă din vremea regelui Matei Corvin, care în 1480 îi scutește pe hunedorenii de plata oricărui dăru, scutiți care se păstrează și în secolele următoare. Ca urmare crește numărul locuitorilor care variaza între 784 în 1512 și 896 în secolul al XVII.

După moartea lui Matei Corvin, Hunedoara intră în stăpânirea fiului acestuia Ioan, care se stinge de tânăr. Soția sa Beatrice de Frangepan, se va recăsători cu Georg de Hohenzolern, marchiz de Brandenburg în 1509. Georg de Brandenburg nu se va stabili în Hunedoara. El va numi un castelan cu drept de reprezentare, pe Gheorghe Stolcz.

În 1514 a izbucnit răscoala țărăneasca ce a fost condusă de Gh. Doja. Cu acest prilej, mulți țărani de pe domeniul Hunedoarei au fost închiși în cetate drept pedeapsă. Cu sprijinul nobilimii, Ioan Zapolya va înăbuși răscoala.

Sfârșitul sec. XVIII, precum și secolele XIX și XX, marchează probleme noi, legate de conștiința de neam, de spiritualitate. Aici s-a dezvoltat o spiritualitate românească autentică. În numeroasele biserici sau mănăstiri ortodoxe ca cele de la Cerna, Plosca, Prislop, Cincis, Nadastie, Manerau, Zlasti și altele au fost școli de dascăli, numeroși cnezi români îndeplinind funcția de preoți și dieci. Din păcate nu cunoaștem cu exactitate vechimea acestor locașe de lumină.

După al doilea război mondial, conform concepției vremii, industria hunedoreana a cunoscut o dezvoltare fără precedent. În preajma revoluției din 1989, în Hunedoara, se produceau peste 3 mil. tone de oțel, peste 2 mil. tone coș metalurgic, incaltăminte, tricotaje etc. Această dezvoltare a atras forța de muncă. Populația orașului a ajuns la un maximum de 89.000 locuitori. Ca urmare s-a dezvoltat spațiul de locuit, și s-au construit noi așezăminte de învățământ, sănătate sau cultură. S-au construit 12 școli generale, 5 licee, un spital modern, un institut de învățământ superior, două stadioane, o sală de sport, piscină, iar după 1989 s-a construit o popicarie modernă, capabilă să adaposteașcă mari concursuri internaționale. Conducerea supracentralizată, ineficiența cronică și sugrumarea oricărei urme de liberă inițiativă au provocat însă începând din anii '80 degradarea economiei. Din cauza săraciei tot mai accentuate, a lipsei de libertate și a opresiunii s-au creat tensiuni sociale și nemulțumiri ce au explodat în decembrie 1989.

Primul primar de după 1989 al Hunedoarei a fost ing. Marcu Ioan, urmat apoi în 1990 de ing. Doda Viorel. În urma alegerilor din 1992 a devenit primar dl.ec. Remus Mariș, care a fost reales și în legislaturile următoare (1996-2000, 2000-2004), În urma alegerilor din 2004 a fost ales primar dl.ing.Schiau Nicolae.

Între anii 2008-2012, primar al municipiului Hunedoara a fost dl. Ovidiu Marius Hada.

Între anii 2012-2016, primar al municipiului Hunedoara a fost dl. Viorel Arion.

În prezent, începând cu iunie 2016, primar al municipiului Hunedoara este dl. Dan Boboutanu.